

ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНИХ ПРИЛАДІВ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У РІЗНИХ ФОРМАХ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ

Ю. М. Гольденберг, Є. Є. Петров

До найважливіших завдань, що постають перед викладачами в процесі діяльності, цілком справедливо можна віднести пошук засобів активізації пізнавальної діяльності студентів. На нашу думку, використання наочних приладів та технічних засобів навчання (ТЗН) відіграє у цьому контексті далеко не останню роль. Наочність у навчанні студентів пов'язана з чуттєвим сприйманням та через нього впливає на процеси абстрактного мислення. Слід зазначити, що в навчальному процесі велике значення має різна пропускна здатність аналізаторів - слухового та зорового. Відомо, що пропускна здатність системи "око-мозок" у сто разів більша, ніж системи "вухо-мозок". Ще К.Д.Ушинський зазначав: "Чим більше наших органів відчуттів беруть участь у сприйманні будь-якого враження, або групи вражень, тим міцніше закріплюються ці враження до нашої механічної нервової пам'яті, вірніше зберігаються нею та легше потім сприймаються". Отже, використання засобів наочності дає змогу залучити студентів до активної розумової діяльності, сприймати матеріал у більшому обсязі. Експериментально показано, що для розпізнання раніше невідомого предмета людині необхідно: при вербальному описі - 2,8 сек., а при демонстрації предмета в натурі - 0,4 сек. Експерименти доводять, що зміна подразників (слова та зорового образу) діє на студентів мобілізуюче, викликає інтерес, допомагає викладачеві знімати у певний момент заняття "кризу уваги", яка виникає у студентів. Використання засобів наочності, ТЗН

сприяє детальнішому запам'ятовуванню матеріалу; економії часу викладача та студента, бо робить зайвим багаторазове повторювання визначень, цитат, фактичного матеріалу; дозволяє більш грамотно робити записи в конспектах; впливає на емоції студентів.

Хотілося б дещо детальніше зупинитися на ролі ТЗН у різних формах навчання. На сучасному етапі ТЗН широко застосовуються для проведення лекцій, семінарських та практичних занять, у самопідготовці студентів. Їх використання досить часто змінює структуру лекцій, практичних чи семінарських занять.

Лекції - групова форма навчання, тому виправдане застосування ТЗН, які подають інформацію розсіяним потоком, що максимально відповідає поставленим перед лекцією (як формою навчання) завданням. Під час лекції узагальнюючого характеру ТЗН допомагають у підбитті підсумків. До ТЗН належать: відеофільми, слайди, діафільми, таблиці (настінні чи демонстровані через проекційні апарати). Доцільність застосування ТЗН на лекціях повинна зумовлюватися підвищенням розуміння студентами базових наукових питань. На наш погляд, недоцільно використовувати ТЗН для висвітлення другорядних питань лекції.

Застосування ТЗН на практичних та семінарських заняттях має свою специфіку, тому що методика проведення цих форм занять відрізняється від лекцій. Основні завдання практичних та семінарських занять - засвоєння нових знань, формування системи вмінь та навичок. Хоча ці форми занять мають груповий характер, під час їх проведення створюються сприятливі умови для індивідуального підходу до учнів. Студенти мають можливість працювати в потрібному для них темпі, звертатися до викладача за допомогою, вони частіше

отримують інформацію про правильність своїх дій. На цих видах занять успішно використовуються інформуючі, контролюючі, інформативно-контролюючі ТЗН, призначені для індивідуального користування.

Найскладніший варіант навчання у медичному вищому навчальному закладі - практичні заняття в клініці, де основним об'єктом є хворий, тому ТЗН відіграють тут допоміжну роль. На практичних заняттях у клініці викладач повинен контролювати якість засвоєння, тому що в основне завдання цих занять входить формування вмінь та навичок. Ми вважаємо, що кількісна перевірка викладачем засвоєння навчального матеріалу є досить важкою проблемою. Це завдання вирішується за допомогою використання сучасних технічних засобів контролю: реєстрація відповіді студента й порівняння її з еталоном, аналіз допущених помилок із поясненнями. Тому плануючи та проводячи практичне заняття необхідно приділити значну увагу автоматизації контролю, вдосконалювати контролюючі програми, що активують пізнавальну діяльність студентів, забезпечують чіткий контроль та самоконтроль відповідно до обсягу навчальної інформації та суттєво економлять навчальний час викладача та студента.

Отже, існують об'єктивні причини необхідності широкого використання засобів наочності, ТЗН у навчальному процесі (диференційованого, враховуючи форму навчання та специфіку дисципліни), якщо ми прагнемо підвищити його ефективність.